

Bredase jeugd in- spiratiebron voor Ruud en Erik van
Empel **2/3** Niet overal valt het ouder worden mee **10/11**

‘Mijn kunst heeft

Het zijn drukke tijden rond tekenaar Peter Pontiac. Deze week verschijnt *Rhythm*, een chronologisch overzicht van zijn strips in boekvorm, op 9 september ontvangt hij in de Grote Kerk in Breda De Marten Toonderprijs 2011 voor zijn oeuvre en 10 september wordt zijn bijbehorende overzichtstentoonstelling Comix, Hot Pix & Tragix in het Graphic Design Museum in Breda geopend.

door
Willem Jongeneelen

Peter Pontiac is al sinds zijn eerste publicaties als tiener iemand die met een kritische blik het establishment aankijkt en vanuit een ondergrondse rock-'n-roll perspectief de wereld overziet. De jury die hem de Marten Toonderprijs toekent, roemt onder meer zijn literaire kwaliteiten. Het is te smal om dan alleen aan zijn teksten te denken, omdat zijn vertelkunst ook zonder woorden uiterst welsprekend is.

Pontiac, autodidact, bezit het vermogen om de wereld om hem heen zeer gedetailleerd weer te geven. Het heilige vuur van de nu 60-jarige brandt nog steeds. Vuriger dan ooit, naar eigen zeggen. ‘Het ware leven wordt geleefd achter de tekentafel’, aldus zijn broer Joost Pollmann in het voorwoord van zijn nieuwe boek *Rhythm*. ‘Hij is niet dol op de wereld daarbuiten.’

Pontiac is zeer ontvankelijk voor de hem toegekende Marten Toonderprijs. ‘Het is misschien wel stoer om te zeggen dat het me niets interesseert, maar dat is onzin. Ieder mens vindt het fijn om eens een schouderklapje te krijgen. Dit is een zelfs een behoorlijke klap. Ik heb er nog een blauwe schouder van. Zo zeker sta ik niet in mijn

schoenen, dus is het goed dat ik soms een duw in mijn rug krijg. Ik heb me lang met moeite staande kunnen houden. Pas op mijn zestigste begin ik in te zien dat niet alle soepen even heet gegeten worden.’ Heel lang blijft Pontiac aan de eigen capaciteiten getwijfeld te hebben. Hij voelde zich een soort tweedehands kunstenaar. ‘Bij iedere nieuwe tekening probeerde ik vooraf te bedenken hoe een goede tekenaar die zou maken. Dat probeerde ik dan te benaderen. Ik had nooit een specifieke tekenaar in gedachten, wel een supertekenaar. Langzaam ben ik in gaan zien dat ik ook zelf een goeie tekenaar ben geworden. Ik ben ook wel blij met die onzekerheid. Je moet daardoor steeds jezelf opnieuw bewijzen. De kunst heeft daar baat bij. Gevoel van eigenwaarde kun je niet aan reacties van buitenaf ontnemen.’

De Marten Toonderprijs wordt hem volgende week overhandigd, omdat hij een bijzondere bijdrage heeft geleverd aan het beeldverhaal. Pontiac heeft met *Kraut* (2000) volgens de jury de beste Nederlandse graphic novel getekend en geschreven. Hij heeft daarmee iets aan de Nederlandse strip toegevoegd wat er nog niet was: een combinatie van schrijver- met kunstenaar-schap. In die veelgeprezen *Biografiek* publiceerde Pontiac over het leven van zijn vader die Kriegsberichter was tijdens de Tweede Wereldoorlog en roddeljournalist nadien. Het is een rijk geïllustreerde brief aan zijn vader, wiens bizarre levensloop gereconstrueerd wordt. Hij verdween in 1978 in de benedenwindse Daaiboibaai op Curaçao. Het is nog altijd een wat moeilijk onderwerp, hoewel er van verbittering geen sprake lijkt. Pontiac zegt gewoon zoals het was. ‘Ik heb nooit een band gehad met mijn vader. Hij heeft zich nooit als vader gepresenteerd. Kinderen waren iets voor moeders. Hij heeft nooit met mij gevoetbald.’

Peter Pontiac kon in de jaren zeventig am-

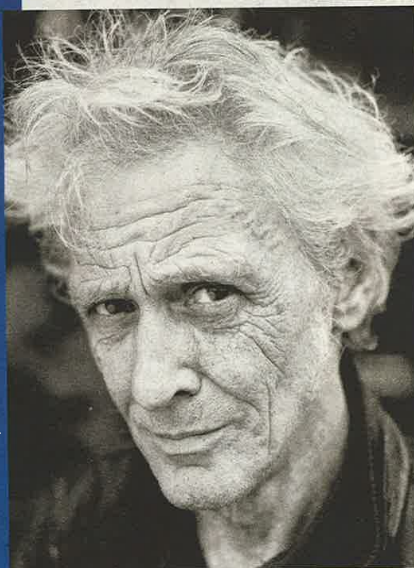
per vermoeden dat de door hem altijd zeer treffend geportretteerde rockhelden op de achterkant van de Muziek Express zoveel indruk maakten. ‘Ik hoor dat nog steeds regelmatig van veel van jouw generatiegenoten. Mijn vader zag tijdens een reportage die hij maakte over het kazemeleven destijds een kamer van een Milva helemaal volhangen met die achterkanten. Dat vond ik wel een opwindende gedachte. Muziek was toen al mijn allergrootste vriend. Ik kan me nog altijd geen leven zonder voorstellen. De naam Pontiac heb ik me aangemeten terwijl ik met een schuin oog naar de bluesmuziek keek. Die heren hadden vaak krachtige pseudoniemen. Ik heb altijd een hekel aan de naam Pollmann gehad, ook voor ik wist dat mijn vader fout was. Pontiac is stoerder.’

Er zit veel power in de naam Pontiac. Die past perfect bij het rock-'n-roll leven dat hij jaren leidde. Pontiac: ‘Toch ben ik helemaal geen coole rock-'n-rollachtige figuur. Ik ben eerder een beetje bedeesd. Er kwam laatst een man naar me toe die zei: goh, ik had me je heel anders voorgesteld. Toen zei ik: ik ook! Meestal ben ik niet zo adrem, maar toen een keertje wel.’ Pontiac werkte vroeger in zijn ouderlijk huis vanuit zijn compleet zwart geschilderde slaapkamer. Dat deed hij uit psychologische overwegingen. ‘Als het donker was, zag je geen hoeken meer. Space was everywhere, tijdens het trippen.’ Hij is bijna 30 jaar clean nu, maar met behulp van die chemische middelen heeft hij destijds wel zijn typerende, gedurde stijl kunnen ontwikkelen. Zoals Pink Floyd nooit die fraaie psychedelische muziek had kunnen maken, zo had de stijl van Pontiac zich ongetwijfeld compleet anders ontwikkeld zonder die middelen.

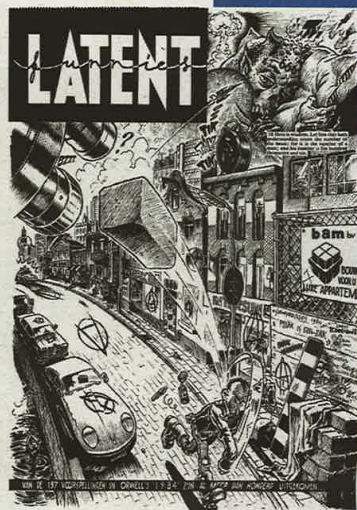
Peter Pontiac had graag een betere opleiding genoten. Terwijl hij voor het gymnasium getest was, is het vanwege zijn puber-

Peter Pontiac

- Echte naam: Peter J.G. Pollmann.
- Geboren op 28 april 1951 in Beverwijk.
- Illustrator, striptekenaar en ontwerper posters en platenhoezen.
- Publiceerde in onder meer Muziek Express, Aloha, Tante Leny Presenteert, OOR, NRC Handelsblad, AD, Volkskrant, Modern Papier en Anarchy Comics.
- Prijzen: 1997 Stripschapsprijs voor het oeuvre; 1998 Professor Pi-illustratorenprijs van de Stad Amsterdam voor Pontiac Review #6 ‘De pen & het zwaard’; 2001 Stripschapspenning voor Kraut; 2011 Marten Toonderprijs voor het oeuvre.
- *Rhythm* (368 pagina's) verschijnt bij Bezige Bij/Oog & Blik (ISBN 978 9054 92338 1).

baat bij onzekerheid'

gedrag en omstandigheden in zijn jeugd bij mulo bij de paters gebleven. „Ik ben van de hbs afgetrapt en heb niet veel geleerd op school vroeger. Daar heb ik altijd spijt van gehad. Mijn referentiepunt was Velvet Underground. Ik kan me nog heel goed herinneren wat voor invloed die bananenplaat op mij had. *I'm waiting for my man*. Oké, ik wachtte wel. A junkie was something to be, dacht ik, vrij naar John Lennon in *Working class hero*. Ik was er trots op. Ik liet mijn spuit opzichtig in mijn borstzak zitten om hem te laten zien in de rein. Dat was mijn houding. Tot de naden groter werden dan de voordelen. De hele dag rennen en geld zoeken. Mijn laatste shot zette ik toen ik 33 was, in de plee van Paradiso. Toen ontmoette ik een vrouw met drie kinderen die zwanger van me raakte. Ik vertrok naar Spanje, waar veel strips van mij verschenen, om er te gaan wonen. Ik kon echter nergens anders meer aan denken dan aan die vrouw en dat kind. Ik ben nu nog altijd bij haar en vind het geweldig als de kleinkinderen over de vloer komen. Ja, ik voel me een echte opa en geniet daarvan.”

Hij vervolgt lachend: „Je gaat nu toch niet iets boven het interview zetten als Van smackjunk tot stoeiopa?” Ik beloof plechtig dat niet te zullen doen. Zijn (klein)kinderen spelen ook niet echt een hoofdrol in zijn werk. Bovendien bestaat er al een *Jan, Jans en de kinderen*. Tekenaar Jan Kruis ontving er vorig jaar de Marten Toonderprijs voor.

In het boek *Rhythm* zijn de strips van Peter Pontiac verzameld. Chronologisch, waardoor het volgens de maker meer een reis is geworden dan zomaar een bundeling. Opvallend is hoe vaak hij zichzelf in die strips niet spaart. „Je ziet de hele ontwikkeling. Van knaap tot knar, zeg maar. Met vanwege de volledigheid ook een strip als *Romantic Anarchy*, wat mij betreft het afvoertje van het boek. Je ziet de stemmingen waar ik doorheen gegaan ben. Zo werd het ook voor mij een interessant boek; goh, wat was ik toen een vreselijk geil mannetje. Of wat was ik somber en wat zat ik toen vol woede. Niet alles is echter even donker of zwaar op de hand. Ik maak ook wel grapjes. Ik besteed altijd

minstens evenveel zorg aan de teksten als aan de tekeningen. Die zijn inderdaad altijd zeer gedetailleerd. Ik houd van barok. Er kan niet genoeg te zien zijn. Ik woon als het ware in die tekeningen. Ik wil dat rekken. Ik wil daar in blijven. Dat komt ook voort uit onzekerheid; als ik het maar vol stop, zit er altijd wel iets in wat de goedkeuring van de kijker kan wegdragen.”

Rhythm is een prima titel voor een boek met strips van Pontiac. Het ritme van zijn leven tussen 1969 en 2011 is er duidelijk in te herkennen en hij houdt nog altijd van muziek met vette drums. Momenteel is hij hobbymatig op zoek naar obscure singles uit de tijd van de oude zwarte rhythm-and-blues. Muziek uit de tijd dat The Rolling Stones begonnen, maar die toen aan het gezichtsveld van de jonge Pontiac waren onttrokken. Kwestie van de schade inhalen. „Mocht er een fee komen die zou vragen of ik mijn pen zou willen vervuilen voor een gitaar, ik zou onmiddellijk ja zeggen. Een plectrum bedienen, het is me nooit gegeven.”

Stripagenda Breda

- 8 september - 21 september: nieuw striptalent in Huis voor Beeldcultuur.
- 9 september - 11 september: Stripfestival Breda.
- 9 september: uitreiking Marten Toonderprijs 2011 aan Peter Pontiac in De Grote Kerk (voor genodigden).
- 10 en 11 september: Stripbeurs in Chassé Theater.
- 10 en 11 september: KunstStripBeurs in het Graphic Design Museum in Breda.
- 10 september - 27 november: Comix, Hot Pix & Tragix, overzichtstentoonstelling werk Peter Pontiac in het Graphic Design Museum.
- Meer info: www.stripbeursbreda.nl